

Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastele tugisüsteemide rakendamise kord Emmaste Põhikoolis

HEV õpilastele tugisüsteemide määramise eesmärk on õpilaste erivajaduste õigeaegne märkamine ja sekkumine, et ennetada püsivaid õpiraskusi, koolist väljalangemist ning tagada põhikooli lõpetamine positiivsete tulemustega. Varajane märkamine ja sekkumine annavad õpilasele võimaluse õppida võimetekohaselt.

HEV õpilaste õppekorraldusel lähtutakse Haridus- ja teadusministri 22.07.2014 määrusest nr 67 ja Emmaste Põhikooli põhimäärusest § 9 p.10.

Töö HEV õpilastega toimub kolmel tasandil:

I tasand – erivajaduse märkamine, individuaalse vaatluskaardi avamine, lapsevanema kaasamine (klassijuhataja, aineõpetaja),

II tasand – koolisiseste meetmete rakendamine, kooli tugispetsialistide kaasamine (HEV koordinaator, logopeed, sotsiaalpedagoog, parandusõppe õpetaja ja pikapäevarühma õpetaja),

III tasand – kooliväliste meetmete rakendamine nõustamiskomisjoni otsuste alusel ja koostöö erialaspetsialistidega (Rajaleidja, HUPS, lastepsühhiaater jt)

1. Hariduslike erivajadustega õpilased

Hariduslike erivajadustega (HEV) on õpilane, kelle õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- või tundeeluhäired, pikemaajaline õppest eemal viibimine, kooli õppekeele ebapiisav valdamine või eriline andekus toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õpikeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.

Haridusliku erivajadusega õpilased määratakse kindlaks kas kooli poolt või õigusaktides määratud juhtudel väljastpoolt (nõustamiskomisjoni soovitusel, alaealiste komisjoni otsusel, eriarsti tõendi või teatise alusel õpilase tervisliku seisundi kohta).

HEV õpilastele suunatud tugimeetmeid koordineerib HEV õpilaste töö koordineeri (HEVKO) koostöös klassijuhatajate, aineõpetajate, teiste tugispetsialistide ja kooli juhtkonnaga.

HEV õpilasele avatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart, milles dokumenteeritakse

- pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused,
- õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta,
- erinevate tugispetsialistide soovitused,
- testimiste ja uuringute tulemused,
- nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed.

Pärast õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamist teeb HEVKO ettepanekud õpetaja(te)le ja lapsevanematele edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks.

2. Õpetajad ja tugispetsialistid

2.1. Klassijuhataja / aineõpetaja

Kooliastuja puhul saab klassijuhataja lapsevanemalt koolivalmiduse kaardi, et vajadusel saaks vajalikud tugisüsteemid võimalikult varakult tööle rakendada.

Rehabilitatsiooniplaani olemasolu korral annab lapsevanem sellest teada klassijuhatajale ja/või HEVKO-le.

I tasand

Õpilase probleemide esmane märkaja on klassiõpetaja või aineõpetaja. Aineõpetaja teavitab sellest klassijuhatajat, kes avab vajadusel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi.

Õpetaja kasutab tundides õpiraskustega õpilase abistamiseks vajalikke võtteid: õpilase eripärast tulenev lähenemine, individuaalne juhendamine ja sobiva õppevara kasutamine.

Väljaspool tundi lisanduvad vajadusel konsultatsioonitunnid ja töö pikapäevarühmas.

Kui õpilasel on aines veerandihinne puudulik, siis määratakse talle järgmiseks veerandiks selles õppeaines kohustuslik konsultatsioon, millest teavitatakse ka lapsevanemat.

Õpetaja analüüsib iga õppeveerandi lõpus õpilasele osutatud õpiabi ning annab kirjaliku hinnangu valitud meetodite tulemuslikkusele vaatluskaardil.

II tasand

Raskuste püsimisel konsulteerib klassijuhataja aineõpetaja või logopeediga, et kohaldada tõhusamat õpiabi tunnis või tunniväliselt. Vajadusel teeb õpetaja ettepaneku HEVKO-le hariduslike erivajaduste põhjalikumaks väljaselgitamiseks.

Klassijuhataja suhtleb perega, andes teada probleemsest valdkonnast ja kasutusele võetud tugimeetmetest. Lapsevanem tutvub ja allkirjastab avatud vaatluskaardi.

Käitumis- ja sotsiaalsete probleemide korral teevad õpetaja ning klassijuhataja vajadusel koostööd valla sotsiaaltöötajaga.

HEV-ga õpilase arengu toetamiseks kutsub HEV koordinaator koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul ümarlaua, mille põhjal lepatakse kokku edasised õppe- ja arengu eesmärgid. Ümarlaual osalevad õpilane, lapsevanem ning klassijuhataja. Vajadusel kaasatakse tugispetsialiste ja/või aineõpetajaid.

2.2. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija (HEVKO)

Toetab õpetajat töös haridusliku erivajadusega õpilastega, korraldab koostööd tugisüsteemi spetsialistide vahel, määrab koostöös spetsialistidega sobiva õpiabivormi ja jälgib/hindab õpiabi tõhusust, suunab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmist (II-III tasand) ja koondab kokku ja esitab vajalikud materjalid õpilase kohta nõustamiskomisjonile.

Tulenevalt vajadusest teavitab ja nõustab lapsevanemat, teeb ettepanekuid juhtkonnale vajalike meetmete rakendamiseks, koordineerib tugisüsteemi koostööd koolis ning kooliväliselt.

2.3. Logopeed

Logopeed toetab õpilase arengut, aidates kaasa kõne nende valdkondade arengule, mis on vajalikud õppekava omandamiseks.

Logopeed osaleb erivajaduste väljaselgitamisel, logopeedilise abi planeerimisel ning korraldamisel.

Ta teeb koostööd kooli juhtkonna, õpetajate, lapsevanemate ja erialaspetsialistidega, et leida parimad võimalused lugemis-, kirjutamis- ja kõneraskustega õpilaste õpetamiseks ning osaleb õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmisel, õpilasabi ümarlauas.

Vajadusel teeb ettepaneku individuaalse õppekava rakendamiseks (sealhulgas diferentseeritud hindamiseks). Õppeaasta esimese kolme nädala jooksul selgitab logopeed välja kõneravi vajavad õpilased. Erilise tähelepanu all on esimese klassi õpilaste õpiabi vajaduste väljaselgitamine. Kaks korda õppeaastas annab hinnangu õpilase arengule.

2.4. Sotsiaalpedagoog

Sotsiaalpedagoogi töö eesmärgiks on õpilaste sotsiaalse tegevusvõime ja toimetuleku toetamine. Ta jälgib koolikohustuse täitmist, teeb koostööd laste ja nende vanematega, samuti klassijuhatajate, aineõpetajate ning kooli juhtkonnaga, et ennetada ja lahendada käitumisprobleeme koolis.

Sotsiaalpedagoogi ülesandeks on koolis esilekerkivate sotsiaalsete probleemide ennetamine, samuti koolivägivallajuhtumite lahendamine ning kooli tugivõrgustiku kaasamine lapse abistamisprotsessi. Vajadusel kaasab ta lapse ja tema pere nõustamis- ja mõjutamisprotsessi lastekaitse-, sotsiaalhoolekande- ja korraaitesüsteemid.

2.5. Pikapäevarühma õpetaja

Pikapäevarühma õpetaja jälgib tunniplaani, millal klassidel tunnid lõpevad ja alustab tegevust tundidest vabanenud klassi õpilastega. Õpetaja viibib selle klassi juures, organiseerib lastele tegevuse (mängud ruumis, liikumismängud õues või spordisaalis, jalutuskäigud, käeline tegevus, õppetevus jne). Kui lõpevad järgmise klassi tunnid, siis õpetaja planeerib oma tegevuse vastavalt sellele: ühistevvus, õpilaste rakendamine pesaklassi ruumis või vajadusel koondamine ühte ruumi, mängud õues jne.

Pikapäevarühma õpetaja saadab lapsed ringidesse, teeb koostööd ringijuhtidega ja klassijuhatajatega, et õpilaste aeg oleks sisustatud.

Õpetaja vastutab pikapäevarühma kuuluvate laste eest ja peab teadma, kes kus on ning millega tegeleb.

Pikapäevarühma õpetaja saadab lapsed bussidele.

Pikapäevarühma õpetaja täidab kasvatusrühma päevikut.

3. HEV õpilastele kooli otsusega rakendatavad tugimeetmed.

3.1. Pikapäevarühm

Koolis töötab pikapäevarühm. Pikapäevarühma õpetaja tegeleb 1. – 4 .kl. õpilastega, kes osalevad rühma töös vastavalt lapsevanema avaldusele.

Pikapäevarühma eesmärgiks on õpilaste vaba aja sisustamine, õpetajapoolse toetuse pakkumine koduste ülesannete lahendamisel, õpiabi ja õpioskuste kujundamine ja vastastikust suhtlemist arendavate tegevuste organiseerimine.

3.2. Õpiabirühm (logopeedia õpiabirühm, parandusõppe rühm)

Õpiabirühma täitvus on 1-6 õpilast. Rühma võetakse vastu ajutiste ainealaste õpiraskustega ja välja kujunemata õpioskustega ning logopeediliste probleemidega põhikooli õpilane, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile ja nõustamisele ei suuda täita põhikooli riikliku õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

Õpiabirühma võib vastu võtta ka lihtsustatud õppel oleva õpilase, kes õpib klassis, kus õppetöö toimub põhikooli riikliku õppekava järgi.

Õpilane võetakse õpiabirühma vastu klassijuhataja, aineõpetaja või tugispetsialistide ettepanekul ja lapsevanema kirjalikul nõusolekul.

Õpiabirühma määramisega mittenõustumisel on lapsevanemal õigus otsusest keelduda kümne tööpäeva jooksul arvates päevast, mil ta sai otsusest teada, saates kooli sellekohase kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis teate. Nimetatud teate saamisel õpilast õpiabirühma vastu ei võeta.

Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, milles õpilasel täheldatakse raskusi. Vajadusel võib tunde läbi viia ka pärast õppetunde.

Õpiabirühma õpetaja koostab rühma tundideks töökavad lähtudes vastava klassi või aineõpetaja töökavast.

Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

korrigeeritakse kõnepuudeid ja arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest;

arendatakse kognitiivseid oskusi;

kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi.

Õpiabirühma võib moodustada erinevate klasside õpilastest ning tunnid toimuvad vastavalt kinnitatud tunni- ning tööplaanile.

3.3. Individuaalne õppekava

Kui õpilase individuaalne juhendamine ja osalemine õpiabi rühmas pole andnud soovitud tulemusi, koostatakse HEV õpilasele individuaalne õppekava ühes või mitmes õppeaines. Selle koostamisest võtavad osa vastava(te) aine(te) õpetajad ja vajadusel tugispetsialistid. Protsessi kaasatakse ka lapsevanemad.

Lapsevanemal on võimalus IÕK-st keelduda 10 tööpäeva jooksul, saates kooli vastava kirjaliku teate.

Tavaliselt on individuaalne õppekava vajalik teatud õppeaines tekkinud raskuste ületamiseks. Sel juhul tehakse muudatused või kohandused õppe sisus, õppeprotsessis, õppekestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas või hindamisalustes.

Kui HEV õpilasel on vajalik õpitulemuste vähendamine, asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, siis on vajalik nõustamiskomisjoni otsus. Õppeaines, kus nõustamiskomisjoni soovitusel on individuaalse õppekavaga vähendatud või asendatud põhikooli riikliku õppekavaga taotletavaid õpitulemusi hiljemalt kolmandas kooliastmes, võib õpilane ühtse põhikooli lõpueksami asemel sooritada koolieksami. Sellisel juhul lähtub kool eksami vormi määramisel ja eksamitöö sisu koostamisel õpilase individuaalses õppekavas sätestatust.

Aine piires individuaalne õppekava koostatakse aineõpetaja poolt (vajadusel koostöös tugisüsteemiga). Kui õpilane vajab individuaalset õppekava kindlas aines, võetakse aluseks õpilase koolisestes uuringute kokkuvõtte õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil. Sellest lähtuvalt koostab aineõpetaja individuaalse õppekava konkreetses aines.

Kui õpilase õpiraskus tuleneb lugemis- ja kirjutamisvilumuse aeglasemast kujunemisest ning ta on määratud logopeedilisse õpiabirühma, siis võib talle emakeele kirjalikes töödes rakendada diferentseeritud hindamist (s.o. vigade arvestamist vealiikide kaupa).

Kui õpilane vajab individuaalset õppekava paljudes õppeainetes, on tõenäoliselt tegemist püsiva õpiraskusega. Sellisel juhul suunatakse õpilane lisauuringutele ja nõustamiskomisjoni, et talle määrataks sobivaim haridustee jätkamise viis.

3.4. Täiendav õppetöö ja klassikursuse kordama jätmine

Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.

Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.

Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.

Täiendavale õppetööle jäetakse õpilane õppeainetes, milles tulenevalt veerandihinnetest või veerandite lõpus antud sõnalistest hinnangutest tuleks välja panna aastahinne «puudulik» või «nõrk» või anda samaväärne kokkuvõttev sõnaline hinnang.

Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines pandud välja aastahinne «puudulik» või «nõrk», täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

Klassikursust kordama jäetakse õpilane õppenõukogu otsusega, õppenõukogu kaasab otsust tehes lapsevanema või lapse seadusliku esindaja.

Klassikursust ei jäeta kordama lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) ja toimetuleku riikliku õppekava järgi õppivaid õpilasi.

3.5. Koduõpe

Koduõpe on õppetöö väljaspool kooli ruume tulenevalt õpilase tervislikust seisundist või õppetöö läbiviimise korraldamine lapsevanema (eeskostja, hooldaja) poolt. Rakendamise aluseks on nõustamiskomisjoni soovitus või lapsevanema (eestkostja) taotlus õppenõukogu otsusel. Taotlus tuleb esitada 20.augustiks või 20.detsembriks ning õppetöö aluseks on individuaalne õppekava, mille koostab koduõpet läbiviiv isik koostöös kooliga.

3.6. Tugispetsialistide teenuse kasutamine

3.6.1. Koostöö eriarstiga

Koostöö eriarstiga toimub lapsevanema vahendusel. Eriarstile suunamise soovitus teeb lapsevanemale teatavaks klassijuhataja või HEVKO.

Lapsevanema taotlusel väljastatakse lapsevanemale kokkuvõtte õpilase õppimisest ja toimetulekust koolis. Kokkuvõtte koostamisel osalevad HEVKO, klassijuhataja ja tugisüsteemi spetsialistid, vajadusel kaasatakse aineõpetajaid.

Eriarstilt saadud otsusest teavitab lapsevanem klassijuhatajat või HEVKO-t.

Lepitakse kokku koolile tagasiside andmine ja vajadusel vestlusring, õpilasabi ümarlaud.

3.6.2. Koostöö Rajaleidja keskusega, HUPS-iga.

Vajadusel toimub koostöö õppenõustamiskeskuste spetsialistidega. Lähtuvalt eesmärkidest suunatakse õpilane koos vanemaga spetsialisti vastuvõtule või tellitakse nõustamisteenus kooli. Nõustamisteenust kasutatakse ka tugisüsteemi spetsialistide ja pedagoogide abistamiseks näiteks keerukamate juhtumite korral.

3.6.3. Nõustamiskomisjoni suunamine

Suunamine maakonna nõustamiskomisjoni toimub hariduslike erivajadustega õpilaste õppe ja kasvatuse korraldamiseks Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses loetletud juhtudel, samuti juhul, kui õpiabi/logopeediline abi või individuaalne õppekava ei ole andnud soovitud tulemusi.

3.7. Ainealased konsultatsioonid

Õpilastel on võimalik õpiabi saamiseks kasutada konsultatsioonitunde.

Konsultatsioonid on mõeldud õppimiseks, abi küsimiseks, kui midagi on jäänud arusaamatuks. Aineõpetajatel on direktori poolt kinnitatud konsultatsiooniajad, mil nad on kohustatud tegema õpilastega järeleaitamistunde.

Konsultatsioonide ajakava on kõigile avalikult nähtaval kooli kodulehel.

Konsultatsioonitunnid toimuvad üldjuhul pärast õppetundide lõppu või õpetajaga kokkulepitud ajal.

Kui õpilasel on veerandihinne (I-III veerandil) puudulik, siis on järgmisel õppeveerandil vastava aine konsultatsioonitundides osalemine kohustuslik.

4. Nõustamiskomisjoni otsusel kooli poolt vajadusel ja võimalusel rakendatavad tugiteenused

- individuaalne õppekava vähendatud õpitulemustega ühes või mitmes aines
- spetsiifiliste erivajadustega õpilaste väikeklass
- tervislikel põhjustel määratud kodusõpe

5. Töö andekate õpilastega

Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguuline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.

Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse litsentseeritud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

Andekate õpilaste toetamiseks kasutatakse Emmaste Põhikoolis järgmisi võimalusi:

- suunamine õpilase andeid toetavasse aine- või huviringi, huvi- või teaduskooli
- diferentseeritud töö ainetunnis
- lisaõpe konsultatsioonide ajal
- ettevalmistamine osalemiseks ainekonkurssidel, olümpiaadidel jm võistlustel
- loovtööde koostamine
- vajaduse korral individuaalse õppekava rakendamine

6. HEV õpilasele rakendatud tugimeetmete tõhususe analüüs

HEV õpilasele rakendatud tugimeetmete tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui kord õppeaastas, õpilase individuaalse arengu kaardil õpilase arengut, toimetulekut ja soovitusi.

Iga õppeveerandi lõpul toimuval töökoosolekul hindavad HEVKO, õpetajad ja tugispetsialistid meetmete tõhusust või järgnevate meetmete rakendamist.

Selle tulemusena täpsustatakse õpilasele vajalik tugisüsteem.

Kokkuvõtte fikseeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil ning teavitatakse kokkuvõtte sisust ka lapsevanemat.